

23) DirRein-CieRein 2-12-1876, *Verz.* 1879:33, 160-161. CieRein-B&W 6-2-1877, *Verz.* 1879:33, 159. DirRein-CieRein 19-9-1877, *Verz.* 1879:33, 164-166. CieRein-DirRein 5-12-1877, *Verz.* 1879:33, 162-163. B&W-CieGezond 29-4-1878, *Verz.* 1879:33, 170-171. Uit de reactie van B&W valt op te maken dat het college weinig voelde voor het Liernurstelsel en op Feijenoord de voorkeur gaf aan het système libre.

24) DirGW-CiePW 17-8-1874, *Rb.* 1875:332.

25) Aangehaald in CieGezond-B&W 4-11-1878, *Verz.* 1879:33, 169-188, aldaar 180. DirGW-CiePW 2-7-1878, *Verz.* 1884:17, 195-198, aldaar 196. CieGezond-B&W 4-11-1878, *Verz.* 1879:33, 169-188, aldaar 186. De commissie bleef zich verzetten tegen een rioolstelsel volgens het système libre en ondersteunde haar standpunt onder meer door te wijzen op het gemis van een waterleiding op Feijenoord. Daarmee ontbrak een van de belangrijkste voorwaarden voor een goed functionerend spoelstelsel. *Handelingen* 26-9-1878, 119-122: bij het besluit tot overname van de bemaling van de polder Blommersdijk kwam het vraagstuk eveneens ter sprake.

26) Adjunct DirGW Scholten-B&W 9-4-1879, *Verz.* 1879:33, 189-197, aldaar 194 en 196.

27) B&W-Raad 18-6-1879, *Verz.* 1879:33, 157-158.

28) Firma Liernur & De Bruyn Kops-B&W 1-7-1879, *Verz.* 1879:36, 207-212.

29) *Handelingen* 11-3-1880, 35-43. De riolen in de Rosestraat en de Stieltjesstraat waren al gelegd.

30) *Handelingen* 11-3-1880, 35-43. *Ibidem* 18-3-1880, 45-53. CieGezond-B&W 15-7-1879, *Verz.* 1879:40, 221-223. DirGW-CiePW 30-6-1880, *Verz.* 1880:21, 123-139.

31) Liernur & De Bruyn Kops-B&W 14-7-1880, *Verz.* 1880:21, 143-144. B&W-Raad 19-7-1880, *Verz.* 1880:21, 121-122. *Handelingen* 22-7-1880, 124. *Ibidem* 12-8-1880, 128-132.

32) Deze techniek is wijd verbreid en bij hevige regenval wordt deze met toenemende gêne ook nu nog jaarlijks een aantal malen toegepast. DirGW-CiePW 27-6-1883, *Verz.* 1884:17, 1-36. DirGW-CiePW 20-5-1884, *Verz.* 1884:17, 266-272, aanvullend rapport. In de literatuur is wel eens beweerd, dat Rotterdam pas onder directeur Gemeentewerken De Jongh werd voorzien van riolen. Bijvoorbeeld Van Lieburg, *Coolsingelziekenhuis*, 52. Rotterdam was evenwel vele jaren voor het aantreden van deze legendarische directeur reeds voorzien van een uitgebreid net van riolen. Kaart: Gemeentewerken, Kluis, portefeuille 2Y 6699.

33) DirRein-CieRein 3-11-1883, *Verz.* 1884:17, 244-245. CieGezond-B&W 8-5-1884, *Verz.* 1884:17, 246-263. CieGezond-B&W 19-6-1884, *Verz.* 1884:5, 58-61, bevat het plan van een oud-lid waarin ervoor werd gepleit om de fecaliën en het menagewater af te voeren via buizen bevestigd aan de huizen en het regenwater afzonderlijk te verwijderen met behulp van ruime grindbeddingen onder de trottoirbanden. Voor een reactie: DirGW-CiePW 15-12-1884, *Verz.* 1884:5, 61-63. Inspecteur Ge-